

UCHWAŁA NR XVI/119/13

RADY GMINY ORLA

z dnia 28 lutego 2013 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Orla na lata 2013 – 2016

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167, poz., 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675, z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 567, z 2013 r. poz. 153), w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842, z 2011 r. Nr 149, poz. 887) uchwała się, co następuje:

§ .1 Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Orla na lata 2013 – 2016, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ .2 Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Orla.

§ .3 Uchwałę podaje się do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Orla.

§ .4 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik
do uchwały Nr XVI/119/12
Rady Gminy Orla
z dnia 28 lutego 2013 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W
RODZINIE W GMINIE ORLA
NA LATA 2013-2016**

I. WPROWADZENIE

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc w rodzinie to problem społeczny, który w Polsce był przez wiele lat marginalizowany. Obecnie wiele się mówi i pisze o przemocy w rodzinie i jej przeciwdziałaniu. Na rzecz przeciwdziałania przemocy pracują organy administracji rządowej i samorządowej, liczne instytucje, organizacje pozarządowe. Funkcjonują akty prawne i programy zapobiegania przemocy i pomocy ofiarom. Jednakże ofiarom przebywającym, na co dzień ze sprawcą, doświadczającym przemocy, żyjącym w strachu, często z poczuciem winy i wstydu, trudno jest uwierzyć w to, że istniejąca i oferowana pomoc społeczna ma sens, że to nie tylko słowa, definicje, paragrafy i słupki analiz, ale przede wszystkim ludzie. Ofiarom przemocy niezbędna jest z pewnością wiedza na temat ich praw. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Stanowi ona poważne zaburzenie w funkcjonowaniu rodziny, takie, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw. W wąskim znaczeniu terminu *przemoc w rodzinie* używa się dla określenia przypadków ataku fizycznego, mogącego przyjąć formę przemocy fizycznej – działań takich, jak szturchanie, szczypanie, kłucie, kopanie, uderzanie, bicie pięścią, duszenie, przypalanie, pchnięcie nożem, oblanie wrzątkiem lub kwasem, podpalenie, a także przemocy seksualnej. W szerszym znaczeniu termin ten obejmuje każdą formę przemocy w sytuacji, gdy ofiarę i sprawcę łączy lub łączył związek osobisty. Terminem *przemoc w rodzinie* określa się także fizyczne, psychiczne i seksualne maltretowanie dziecka, maltretowanie lub zaniedbywanie osób starszych, przemoc między rodzeństwem, maltretowanie rodziców przez dzieci.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Orla na lata 2013 - 2016, zwany dalej Programem. Program ma na celu opracowanie i realizację programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, specjalistycznych ośrodkach wsparcia, ośrodkach interwencji kryzysowej oraz wdrażaniu programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.

II. REGULACJE LEGISLACYJNE I EDUKACYJNE ZAPOBIEGAJĄCE PRZEMOCY RODZINNEJ

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są w oparciu o:

- 1) akty prawne o charakterze międzynarodowym:
 - a) Powszechną Deklarację Praw Człowieka z 1948 r.,
 - b) Konwencję o Prawach Dziecka z 1989 r.,
 - c) Deklarację ONZ o Eliminacji Przemocy Wobec Kobiet z 1993 r.
- 2) akty prawne o charakterze krajowym:
 - a) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) ustawy kodeksowe: Kodeks karny, Kodeks cywilny, Kodeks pracy, Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
 - c) Polską Deklarację w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z 1995 r.,
 - d) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.),
 - e) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182),
 - f) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
 - g) ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.),
 - h) ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.),
 - i) ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, z późn. zm.),

- j) ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.),
- k) ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY ORLA

Gmina Orla leży we wschodniej części powiatu bielskiego, na skraju Puszczy Białowieskiej, na obszarze "Zielonych Płuc Polski", zajmując obszar 15 982 ha. W jej skład wchodzi 22 sołectwa, w których zamieszkuje 3072 mieszkańców. Według danych z 2012 r. liczba osób w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 387 osób, w wieku produkcyjnym - 1507 osób, a w wieku poprodukcyjnym - 1178 osób. W 2012 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim zarejestrowanych z terenu gminy Orla było ogółem 111 osób bezrobotnych, w tym 58 kobiet.

Działalność edukacyjną na terenie gminy prowadzi 1 szkoła - Zespół Szkół z dodatkowym nauczaniem języka białoruskiego im. Ziemi Orłańskiej w Orli, obejmująca nauczanie przedszkolne 5-latków i 6-latków - 45 osób, szkolnictwo podstawowe - 105 osób, gimnazjum - 50 osób. Przy szkole działa świetlica szkolna oraz stołówka.

Na terenie gminy działa Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Orli oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Orli. Od roku 2011 r. prowadzi swoją działalność pomocową Gminny Zespół Interdyscyplinarny, w skład którego wchodzi osoby z różnych instytucji związanych z tematyką przemocy i pracujące z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie. Instytucjonalną działalność na rzecz pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orli, z pomocy którego skorzystało w 2012 r. 203 rodziny.

Pomoc głównie przyznawana była z tytułu:

- 1) ubóstwa - 69 rodzin;
- 2) bezrobocia - 48 rodzin;
- 3) niepełnosprawności - 44 rodziny;
- 4) długotrwałej choroby - 31 rodzin;
- 5) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczej - 26 rodzin,
- w tym: rodziny niepełne 12 i rodziny wielodzietne 6;
- 6) alkoholizmu - 24 rodziny;
- 7) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego - 1 rodzina.

Liczba osób korzystających z różnych form pomocy stale rośnie. Dane dotyczące zjawiska przemocy, często łączące się z bezradnością w sprawach

opiekuńczo-wychowawczych nie odzwierciedlają w pełni faktycznej skali problemu, ponieważ jest to temat wstydlivy, często zatajany, aż do chwili zaistnienia sytuacji dramatycznych i bezpośredniej przemocy fizycznej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orli realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach ściśle współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orli, z danych której wynika, że w 2012 r. rozpatrywano 10 wniosków, w tym 5 wniosków zostało wystosowanych do Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim o skierowanie na leczenie odwykowe oraz GKRPA w Orli podczas posiedzeń zmotywowała 5 osób, które podpisały zobowiązania o nie nadużywaniu alkoholu i zaprzestaniu awantur.

IV. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Szacowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Są to zachowania nieakceptowane społecznie, toteż wielu sprawców prawdopodobnie ukrywa takie fakty. Także ofiary przemocy nie zawsze chcą się do nich przyznawać uznając je za wstydlive.

W 2012 r. sporządzono diagnozę lokalnych zagrożeń przemocą w rodzinie na terenie Gminy Orla na podstawie przeprowadzonych ankiet, odwołujących się do takich obszarów jak: przemoc w rodzinie wśród osób dorosłych, wybrane przekonania dorosłych mieszkańców gminy na temat przemocy w rodzinie, przemoc w rodzinie dotycząca dzieci i młodzieży, przemoc w rodzinie dotycząca osób starszych i niepełnosprawnych, zakres wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy oraz reagowanie na przemoc w rodzinie. Badaniem zostało objętych 65 dorosłych osób z terenów gminy Orla.

Uzyskane informacje pozwoliły na zbadanie skali zjawiska przemocy w rodzinie w gminie i stosowania jej w stosunku do dzieci. Na podstawie otrzymanych wyników okazało się, iż natężenie przemocy w rodzinie w ciągu ostatnich 10 lat według większości mieszkańców – 58% z terenu gminy Orla wzrosło, 13% nie zauważyło zmian na przestrzeni ostatnich 10 lat, 18% uważa, że zmalało, a 11% nie miało zdania na ten temat. Szczególną uwagę należy zwrócić na odpowiedzi kobiet, ponieważ to one mogą być bardziej wyczulone na problem przemocy w rodzinie i bardziej trafnie oceniać skalę zjawiska. Co trzecia kobieta – 32% deklaruje, że zna kobiety bite przez mężów. Choć trudno jest ujawniać osobiste doświadczenia przemocy w rodzinie i należy przypuszczać, że przynajmniej część takich przypadków jest przez respondentów przemilczana, to jednak na pytanie, czy znają osoby z otoczenia, które były sprawcami przemocy, będąc pod

wpływem alkoholu lub narkotyków i czy kiedykolwiek zostali uderzeni podczas kłótni przez partnera, znacząca grupa badanych – 69% odpowiada twierdząco. Ponad połowa respondentów – 69% deklaruje, że wie o przypadkach przemocy domowej w najbliższym otoczeniu, kiedy sprawca przemocy był pod wpływem alkoholu lub substancji odurzających. Z uzyskanych informacji wynika, iż liczba przeciwników stosowania kar fizycznych wobec dzieci w ciągu ostatnich 3 lat według badanych wzrosła z 42% do 51%. Jednak mimo wahań opinii dotyczących bezwzględnego sprzeciwu wobec kar fizycznych, spada przyzwolenie na przemoc wobec dzieci. Zwiększa się także sprzeciw wobec karania dzieci kłapssem. Chociaż tę łagodną karę, bardziej symboliczną niż fizyczną, nadal akceptuje zdecydowana większość respondentów – 73%, natomiast jedna czwarta sprzeciwia się nawet takiej formie kary cielesnej. Mniej więcej tyle samo uważa, że potrzebne są nowe przepisy lepiej chroniące dzieci przed przemocą w rodzinie.

Przemoc domowa przybiera nie tylko postać fizyczną, ale także formę psychicznego dręczenia partnera. Badając zjawisko przemocy domowej, w ankiecie zawarto również kwestie tego rodzaju. Sprawdzając świadomość respondentów o formach, jaką mogą przyjmować zachowania przemocowe, okazało się, iż połowa badanych nie uznaje za przejaw przemocy zabierania wszystkich pieniędzy wbrew woli osoby, niszczenia rzeczy osobistych lub stanowiących wspólną własność, a także kontrolowania i ograniczania kontaktu ze znajomymi, rodziną. Niewielka liczba respondentów – 15% uważa, że przemocą jest zaniedbanie i brak opieki w przypadku osób, które jej wymagają. Ponad połowa badanych przyznających, że partnerzy użyli wobec nich siły – 58%, spotyka się także z innymi formami agresji. Natomiast wśród osób, które nie doświadczyły przemocy fizycznej, prawie co piąta – 19%, deklaruje, że była dręczona psychicznie przez partnera. Uwzględniając obie formy przemocy można stwierdzić, że równie często doświadczały ich kobiety, jak i mężczyźni. Zaskakujące okazały się odpowiedzi badanych z terenów Gminy Orla dotyczące pytania o okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy. Wielu ankietowanych uzależnia usprawiedliwienie przemocy wobec partnera od tego, kto w związku jest ofiarą. Ponad – 84% badanych

całkowicie potępia przemoc wobec kobiet. Natomiast równie duża część respondentów – 60% uważa, że czasami zdarzają się sytuacje usprawiedliwiające użycie siły wobec partnerki lub partnera.

W 2011 r. objętych procedurą „Niebieskiej Karty” zostało 5 rodzin, których postępowanie zostało zakończone w 2012 r. Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim w 2012 r. przekazała Przewodniczącemu Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orli 1 założoną „Niebieską Kartę”. Zachowanie ofiar przemocy domowej bywa różne, często niekonsekwentne, niezrozumiałe, irytujące, zniechęcające do pomocy. Ofiary przemocy często zmieniają zeznania, wycofują skargę, zaczynają bronić sprawcę przemocy, a często wspólnie z nim oskarżają krewnych i bliskich o niepotrzebne wtrącanie się w ich życie rodzinne. Interweniujących policjantów oskarżają o przekraczanie uprawnień. Powodem malejącej liczby przeprowadzonych przez policję interwencji w procedurze „Niebieskiej Karty”, oprócz faktycznego zmniejszania się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy, może też być większa świadomość społeczeństwa, przede wszystkim ofiar.

Przemoc w rodzinie jest niewątpliwie najbardziej dotkliwym rodzajem przemocy, ponieważ sprawcą jest najbliższa osoba – członek rodziny, a naturalnym środowiskiem życia człowieka jest właśnie rodzina. To w niej człowiek rodzi się, wychowuje, dojrzewa, w niej kształtuje własną osobowość. Nie zawsze jednak to środowisko spełnia należycie swoje podstawowe funkcje. Nie dla wszystkich rodzinny dom jest azylem, w którym panuje miłość, bezpieczeństwo i wzajemne zaufanie. Osoba będąca ofiarą przemocy domowej jest zmuszona do szukania pomocy poza systemem rodzinnym. Przemoc w rodzinie często nie jest tylko skutkiem, ale również przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia kwalifikuje się do negatywnych zachowań o wysokiej szkodliwości społecznej.

Przemoc w rodzinie nie dotyczy wyłącznie osób z marginesu społecznego, środowisk patologicznych czy o niskim statusie materialnym. W tak zwanych „normalnych rodzinach” również występują akty przemocy. Dlatego też profesjonalnie wykwalifikowana kadra pracowników pomocy społecznej oraz specjalistów pracujących z osobami i rodzinami uwikłanymi w problem przemocy domowej jest bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na uzyskanie zadawalających efektów pracy. W Gminie Orla prowadzi swoją kompleksową działalność Gminny Zespół Interdyscyplinarny oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który pomimo braku specjalistów z różnych sfer życia człowieka, angażuje do współpracy inne instytucje w obrębie powiatu bielskiego związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

V. CELE GŁÓWNE PROGRAMU

Do celów głównych programu należą:

- 1) podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Orla na temat zjawiska przemocy, o możliwościach profilaktyki i przeciwdziałania przemocy oraz możliwościach uzyskania pomocy;
- 2) zmniejszenie przemocy w rodzinach na terenie Gminy Orla;
- 3) podnoszenie umiejętności i kompetencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez służby zajmujące się zjawiskiem przemocy w rodzinie;
- 4) zapewnienie profesjonalnego wsparcia dla osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy na terenie Gminy Orla;
- 5) zapewnienie kompleksowej ochrony członkom rodzin z terenów Gminy Orla, w których występuje przemoc;
- 6) oddziaływanie na sprawców przemocy poprzez realizację programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy.

VI. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Do celów szczegółowych programu należą:

- 1) zwiększenie znaczenia profilaktyki w obszarze rozwiązywania problemów związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie;
- 2) zwiększenie dostępności pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie i skuteczności ochrony ich praw;
- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinach;
- 4) zwiększenie efektywności pracy pracowników udzielających pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 5) łączenie i koordynowanie działań lokalnych tj. sektora publicznego i organizacji pozarządowych;
- 6) podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie;

- 7) rozpowszechnienie informacji na temat przemocy w rodzinie, możliwości przeciwdziałania i ochrony przed przemocą; prowadzenie akcji informacyjnych w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie i sposobów przeciwdziałania oraz możliwości uzyskania pomocy;
- 8) wprowadzenie grup wsparcia dla rodziców dzieci w różnym wieku;
- 9) rozwój infrastruktury pomocy instytucjonalnej;
- 10) rozbudowanie i zintegrowanie systemu współpracy, komunikacji i przepływu informacji między instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- 11) zwiększenie dostępności bezpłatnej pomocy i innych form oddziaływań adresowanych do osób uwikłanych w przemoc, w tym dzieci – pomoc psychologiczna, prawna, medyczna oraz pedagogiczna.

VII. ZASADY DZIAŁANIA PROGRAMU

Program oparty jest na zasadach:

- 1) wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy;
- 2) jawności działania organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy;
- 3) szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich prawa do wychowania w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do jej poprawy funkcjonowania.

VIII. PODSTAWOWE ZADANIA DO REALIZACJI W GMINIE

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Zadania własne gminy zatem będą realizowane poprzez:

1) realizacja działań edukacyjnych i szkoleniowych w ramach gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy;

- a) prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na temat przemocy w rodzinie:
- przygotowanie i upowszechnienie ulotek i plakatów propagujących przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, a także informujących o możliwościach i sposobach kontaktu z instytucjami, do których ofiary przemocy lub osoby zagrożone przemocą w rodzinie mogłyby się zwrócić o pomoc;
 - publikowanie informacji w mediach dotyczących aktualnych zadań realizowanych w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - realizacja projektów systemowych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki finansowanych przez Europejski Fundusz Społeczny,
 - realizacja projektów organizowanych i finansowanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- b) podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przedstawicieli różnych grup zawodowych z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie – interdyscyplinarnych oraz skierowanych do wybranych grup (sąd, prokuratura, oświata, pomoc społeczna, ochrona zdrowia) na poziomie podstawowym i specjalistycznym (warsztaty, konferencje, treningi):
- przeszkolenie większej liczby pracowników z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - udział w szkoleniach w zakresie teoretycznego i praktycznego przygotowania do podejmowania profesjonalnych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom;
- c) organizowanie i realizacja szkolnych programów profilaktycznych:
- realizowanie badań ankietowych w celu zdiagnozowania problemów, z którymi na co dzień borykają się uczniowie;
 - realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży na temat ról związanych z płcią, praw dzieci, wyrażania uczuć, komunikacji, asertywności, rozwiązywania problemów bez przemocy;
 - program „Klub Bezpiecznego Puchatka”,
 - program „VETO dla przemocy”,
- d) podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym skierowanych do rodziców - pedagogizacja rodziców w ramach programów:

- „Wychowanie w poszanowaniu prawa”,
- „Potrzeby psychiczne dzieci i młodzieży”,
- „Klucze do dobrej komunikacji”,
- program „Bezpieczne dziecko”,
- warsztaty w ramach pedagogizacji,

2) tworzenie warunków do bezpiecznego spędzania czasu:

- a) organizowanie działań rekreacyjnych i sportowych promujących rodzinne formy spędzania czasu wolnego,
- b) organizowanie wydarzeń profilaktycznych (przedstawienia teatralne o tematyce zapobiegania przemocy, pokazy samoobrony, udzielanie pierwszej pomocy pod instruktażem ratownika medycznego lub innej osoby do tego upoważnionej),
- c) organizowanie warsztatów w zakresie ratownictwa i zachowania bezpieczeństwa w różnych sytuacjach zagrażających życiu i zdrowiu człowieka,
- d) organizowanie warsztatów terapeutycznych,
- e) organizowanie konkursów tematycznych,
- f) organizowanie zajęć pozalekcyjnych w szkole,
- g) świetlica szkolna,

3) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne, służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą;

- a) prowadzenie działań przez profesjonalną kadrę zatrudnioną w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Orli, w Zespole Szkół z dodatkowym nauczaniem języka białoruskiego im. Ziemi Orlańskiej w Orli, w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bielsku Podlaskim:
 - prowadzenie zajęć warsztatowych dla rodziców mających na celu podniesienie ich kompetencji wychowawczych,
 - prowadzenie warsztatów dla kobiet i mężczyzn na temat asertywności, poczucia własnej wartości i rozwiązywania konfliktów bez przemocy,
- b) współdziałanie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim w zakresie udzielania pomocy ofiarom i sprawcom (indywidualne spotkania z psychologiem, pedagogiem i prawnikiem);
- c) kompleksowe działania prowadzone przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny w zakresie rozwiązywania problemów społecznych (ustawiczne działania

interdyscyplinarne z organizacjami pozarządowymi oraz policją, sądem i prokuraturą w zakresie przeciwdziałania przemocy – dobre praktyki);

4) opracowywanie i realizację programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie:

a) budowa skutecznych form pomocy ofiarom:

- monitorowanie prowadzonych postępowań w sprawach związanych ze zjawiskiem przemocy,

- prowadzenie działań terapeutycznych dla ofiar przemocy: warsztaty podnoszące wartość samego siebie, warsztaty podnoszenia umiejętności społecznych, treningi komunikacyjne i ich rola w życiu człowieka, trening umiejętności psychospołecznych, warsztaty na temat metod radzenia sobie ze stresem,

- opracowanie i udostępnienie informatora o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczenia przemocy,

b) wspomaganie działalności podmiotów realizujących zadania w zakresie pomocy ofiarom przemocy, w tym współpraca z ośrodkiem kultury, szkołą, policją oraz strażą pożarną przy realizacji projektów z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Europejskiego Funduszu Społecznego dotyczących tematyki przemocy,

5) działania interwencyjne skierowane do sprawców przemocy w rodzinie:

a) zapobieganie kontaktowaniu się sprawców przemocy w rodzinie z osobami pokrzywdzonymi:

- izolowanie sprawców od ofiar na podstawie odrębnych przepisów – zadanie realizowane we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Bielsku Podlaskim, Prokuraturą Rejonową w Bielsku Podlaskim i Sądem Rejonowym w Bielsku Podlaskim,

- podejmowanie interwencji przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli w przypadku przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu jej powstrzymanie i zmianę zachowań osób stosujących przemoc domową,

- podejmowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orli czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,

- umożliwienie sprawcy przemocy uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym, współpraca w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim i Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Białymstoku,

- edukacja na temat form i skutków stosowania przemocy oraz sposobów eliminowania agresywnych zachowań i radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy,
- rozpoznawanie i zmiana systemu przekonań i postaw osobistych u osób stosujących przemoc,
- korekta dotychczasowych zachowań, postaw, form myślenia i reagowania oraz kontrola nad przemocowymi zachowaniami.

6) monitorowanie prowadzonych działań, które pozwolą na systematyczną ocenę efektów.

VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Koordynator programu – Pani Maria Szeretucha – pedagog Zespołu Szkół z dodatkowym nauczaniem języka białoruskiego im. Ziemi Orłańskiej w Orli.
2. Osoba odpowiedzialna za realizację programu – Pani Marta Osa – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orli.
3. Czas realizacji programu – luty 2013 – grudzień 2016.
4. Odbiorcy programu:
 - ofiary przemocy,
 - rodzice i opiekunowie krzywdzonych dzieci,
 - dzieci i młodzież,
 - rodziny i osoby dotknięte przemocą,
 - sprawcy przemocy,
 - przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodziną dotkniętą przemocą,
 - społeczeństwo.

1. Realizatorzy programu.

Podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orli, Zespół Szkół z dodatkowym nauczaniem języka białoruskiego im. Ziemi Orłańskiej w Orli, Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bielsku Podlaskim, Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Białymstoku, placówki służby zdrowia, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orli.

2. Spodziewane efekty realizacji programu:

- 1) systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie;
- 3) podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie;
- 4) zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) zwiększenie skuteczności oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie;
- 6) zmniejszenie skutków psychologicznych wynikających z przemocy;
- 7) zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy;
- 8) nabycie umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte bądź zagrożone zjawiskiem przemocy domowej.

3. Monitorowanie i realizacja programu.

Sprawozdanie z realizacji programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie przygotowuje Koordynator ds. Przeciwdziałania Przemocy w porozumieniu z osobą odpowiedzialną za realizację programu oraz z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orli i przedstawia Radzie Gminy Orla za pośrednictwem Wójta Gminy. Środki finansowane na realizację programu pochodzą ze źródeł własnych samorządu gminnego oraz ze źródeł zewnętrznych.